

УДК 338

В. Пасічник

Науковий керівник: Н. Гарматій, канд. екон. наук., доцент

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГАЗОТРАНСПОРТНИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ЗАТРАТ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

V.Pasichnuk

Scientific supervisor: N. Harmatiy Ph.D, Assoc. Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

STUDY OF THE ACTIVITIES OF GAS TRANSPORT COMPANIES OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF INVESTMENT COSTS AND EFFICIENCY OF FUNCTIONING

Розвиток національної економіки у сучасних реаліях, зазнає чимало трансформаційних змін в контексті зовнішніх загроз від російської федерації. Функціонування газорозподільчих компаній України, в умовах невизначеності, потребує детального моніторингу від державних інституцій та науковців в тому числі. Ми у своїх дослідженнях хочемо дослідити рівень прибутковості функціонування національних газотранспортних підприємств у порівнянні із європейськими компаніями.

Що стосується позитивних моментів динаміки розвитку досліджуваної галузі, то за останній рік Нафтогазом- національним оператором газотранспортної системи сплачено 141 млрд.грн податків. На ринку функціонує 836 незалежних постачальників газу, та 7% становить частка Нафтогазу у загальному обсязі імпорту газу.

На наступному рисунку представимо порівняльну характеристику здійснену Центром досліджень Разумкова, для порівняння з національними операторами.

Проаналізуємо дані, представлені на рисунку 1., бачимо що досліджувані країни поділені на чотири групи:

- ✓ країни з суттєвою зростаючою динамікою споживання газу {вище середнього в 28 країнах Європейського Союзу, що на рівні 3%} та ефективними заходами зі скорочення втрат природного газу при розподілі {нижче середнього в 28 країнах ЄС, що на рівні 1%}. Серед цих країн- Польща, Іспанія та Угорщина.
- ✓ Країни із повільною динамікою споживання газу {менше 3%}, та ефективними заходами зі скорочення втрат природного газу при розподілі {нижче 1%}. Серед досліджуваних країн- Велика Британія, Франція Чехія, Румунія та Молдова.
- ✓ Країни із зростаючим споживанням газу {вище 3%}, але із паралельним зростанням втрат при розподілі {вище 1%}. Серед таких країн- Італія.
- ✓ Країни із повільною/негативною динамікою споживання газу (менше 3%), та зростаючим обсягом втрат при розподілі {вище 1%}. Серед таких країн в представленій виборці – Україна та Словаччина.

Наразі, Україні займає перше місце серед Європейських країн за обсягами втрат газу при розподілі {ТОП 3- Україна- 697 тис. тне у 2019, далі Франція- 427 тис. тне, та Велика Британія- 398 тис. тне}.

Загалом, зростання втрат в газотранспортних мережах в Україні обумовлено двома основними причинами, які представимо на схемі рисунку 1.5

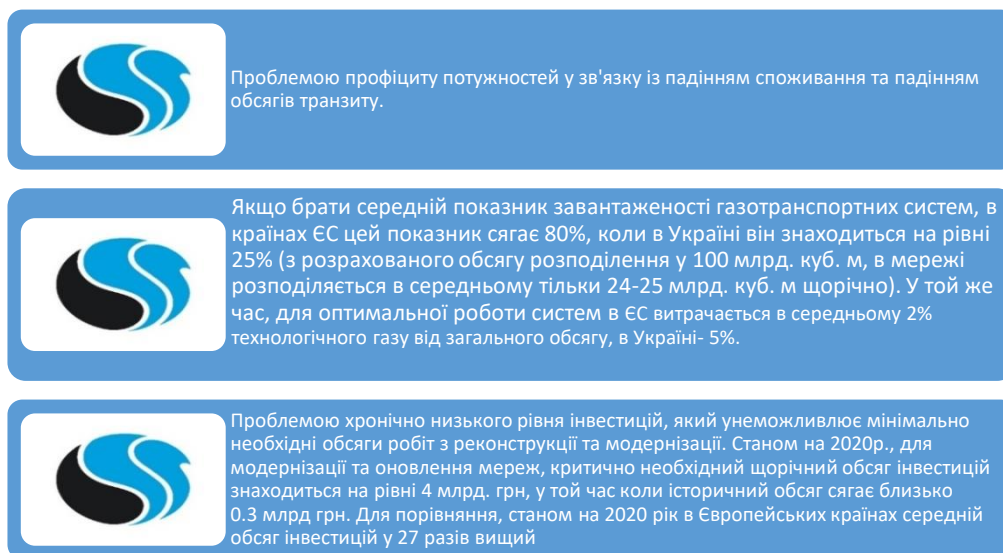

Рис.1. Візуалізація причин втрат у газорозподільчій системі національного оператора(згідно досліджень центру Разумкова).

Досить цікаві дослідження провів вказаний центр, щодо порівняння отриманих доходів національних газотранспортних операторів з країнами Європейського Союзу, які ми представимо на рисунку 2.

Військові події та терористичні атаки на критичну інфраструктуру стратегічних об'єктів національної економіки на жаль ще більше додає руйнувань і відповідно потребує більше коштів на відновлення, та модернізацію. Проте, ця агресія російських загарбників на нашу думку зробить перерозподіл споживання газу не тільки в національній економіці але і економік європейських держав в плані зменшення залежностей від газу природнього і заміну на альтернативні види палива, які будуть використовуватися як у виробничих потребах так і на споживчому ринку для фізичних осіб. На нашу думку будуть переглянути більшість технологій виробництва, будівництва та галузей переробки продукції, з метою зменшення використання не тільки газу але і електроенергії, на нашу думку буду ера технологічних освоєння нових альтернативних видів енергії та палива.

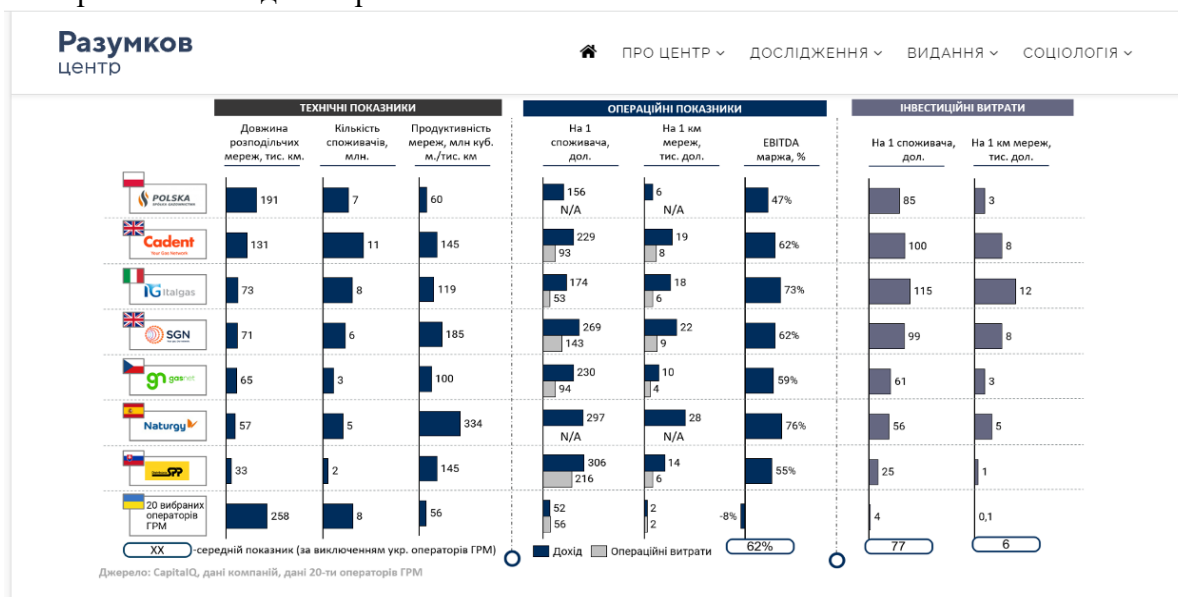

Рис.2. Порівняльна характеристика доходів європейських та національних операторів, щодо співвідношення доходної та витратної частини компаній.

Проаналізувавши дані, представлені на рисунку 2., можна стверджувати, що щодо довжини розподільчих мереж(тис.км), то:

- ✓ Польща має 191;
- ✓ Великобританія – 131;
- ✓ Угорщина -73
- ✓ 20 вибраних операторів національної системи ГРМ мають 258.

З представлених даних бачимо, що найдовші мережі мають українські компанії, що є позитивним моментом для національної економіки, проте ці об'єкти потребують фінансування на підтримання у справному технічному стані та також суттєвих коштів для належного технічного функціонування.

Також проаналізуємо дані щодо кількості споживачів Європейського союзу, а саме(млн.осіб): Республіка Польща-16млн; Угорська Народна Республіка-3; Республіка Болгарія– 5; Україна -8

Щодо аналізу такого показника, як продуктивність мереж, то у Польщі цей чинник становить 60 м/тис.км, у Великобританії- 145 м/тис.км це газовий оператор Cadent, та оператор SGN-185 м; в Україні цей фактор становить 56 м/тис.км.

І дуже цікаві показник для аналізу фінансового, це інвестиційні витрати на 1 споживача газової системи(дол США): Республіка Польща 85 Є; Угорська Народна Республіка 115Є; Республіка Болгарія 56; Україна -4

Ці ж інвестиційні витрати на 1 км мереж становлять такі показники: 3 тис. дол у країні Польща, 8 тис. дол цей фактор інвестується у Великобританії, 5 тис. дол у Болгарії, і увага всього лише 1 тис. дол в Україні, при тому якщо пригадати вищенаведені факти, то в Україні найдовші в Європі газорозподільчі системи і такі мізерні інвестиції в порівнянні з іншими країнами Європи, щодо вливання інвестиційних ресурсів, це можна сказати без пребільшення просто критична ситуація, тому що без інвестування неможливе оновлення основних засобів галузі та монтування високоточного обладнання з цифровим керуванням, тобто державним інституціям потрібно найближчим часом розробити дорожню карту по залученню зовнішнього інвестування у досліджувану галузь, і максимально спільне функціонування з країнами ЄС.

Література

1. Цент дослідження Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>
2. Аналіз діяльності газотранспортних систем. URL <https://finbalance.com.ua/news/ohtsu-deklaru-pributok-204-mlrd-hrn-za-2020-rik-u-yakikh-bankakh-ma-depoziti-na-23-mlrd>